

PRAWO CYWILNE - Spółka cywilna
Konspekt ćwiczeń
- z dnia 20.03.2019 r. (grupa B i D)
- z dnia 27.03.2019 r. (grupa A i C)

Plan zajęć:

1. Pojęcie i charakter spółki, o której mowa w art. 860 i nast. k.c. Spółka cywilna i jej wspólnicy w postępowaniu cywilnym. Rodzaje spółki cywilnej. Postanowienia konieczne i inne postanowienia umowy spółki.
2. Wspólny cel gospodarczy. Obowiązek działania wspólników. Wniesienie wkładów. Wartość wkładów. „Mechanizm” przejścia wkładów. Przedmiot wkładu a forma umowy spółki.
3. Stosunki wewnętrzne i zewnętrzne spółki. Majątek spółki (wspólny majątek wspólników; sposób ujawniania wspólników w księdze wieczystej). Odpowiedzialność za zobowiązania spółki. Uczestnictwo w stratach. Prowadzenie spraw spółki i jej reprezentacja.
4. Prawo wspólnika do zysku i do otrzymania części majątku w przypadku wystąpienia ze spółki oraz w razie rozwiązania spółki.
5. Zmiany umowy spółki. Zmiany składu osobowego. Zmiany składu osobowego a nieruchomości, jako element wspólnego majątku. Rozwiązanie spółki.
6. Spółka cywilna a umowa konsorcjum.

Źródła prawa:

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r., poz. 1025 ze zm.)

Wybór literatury:

G. Gorczyński, Kilka uwag o tzw. zbyciu członkostwa w handlowych spółkach osobowych (na tle art. 10 k.s.h.), „Prawo Spółek” 2001, nr 7-8

G. Gorczyński, Umowa spółki jawnej [w:] Europeizacja prawa prywatnego, red. M. Pazdan, W. Popiołek, E. Rott-Pietrzyk, M. Szpunar, Wolters Kluwer, Warszawa 2008, tom I, s. 353-370

G. Gorczyński, P. Pinior, W. Popiołek, W. Wyrzykowski, P. Zawiejski, E. Zielińska, Wkłady niepieniężne w spółkach handlowych, red. W. Popiołek, LexisNexis, Warszawa 2014

A. Herbet, Spółka cywilna [w:] System prawa prywatnego, tom 16, Prawo spółek osobowych, red. A. Szajkowski, C.H. Beck, wyd. 2, Warszawa 2016, s. 706-997

M. Podleś, L. Siwik, Spółka cywilna w obrocie gospodarczym, Wolters Kluwer, Warszawa 2009

Komentarze do kodeksu cywilnego, w szczególności do art. 860 i nast. k.c.

Wybór orzecznictwa:

Uchwała 7 s. S.N. z 31.03.1993 r., III CZP176/92¹

Wyrok S.N. z 27.11.2001 r., II CKN 531/99²

Wyrok N.S.A. z 3.06.2008 r., II OSK 599/07³

Wyrok S.N. z 7.11.1995 r., I PRN 84/95⁴

Wyrok S.A. w Katowicach z 21.02.2018 r., III AUa 422/17⁵

Wyrok S.N. z 6.2.1997 r., I PKN 77/96⁶ oraz z 10.05.1996 r., I PRN 63/95⁷ oraz postanowienie S.N. z 29.01.1999 r., II UKN 507/98⁸

Wyrok S.A. w Katowicach z dnia 20.10.2016 r. III AUa 1846/15⁹

Uchwała S.N. z 9.02.2011 r., III CZP 130/10¹⁰

Wyrok S.A. w Katowicach z 13.07.2018 r., V ACa 31/18¹¹

---

¹ Spółka cywilna nie ma zdolności wekslowej.

² I. Dla możliwości uprawnionego realizowania praw z weksla przez spółkę cywilną niezbędnym jest wypełnienie weksla w sposób zapewniający jego ważne wystawienie, co przy określeniu spółki cywilnej jako remitenta wymaga wskazania nazwisk wspólników tej spółki. II. Weksel, który zawiera pośrednie określenie remitenta jest nieważny.

³ Spółka cywilna będąc stosunkiem zobowiązaniowym, a nie podmiotem praw i obowiązków, nie może uzyskać pozwolenia na budowę.

⁴ Wyodrębniona jednostka organizacyjna spółki cywilnej zatrudniająca pracowników jest zakładem pracy w rozumieniu art. 3 KP i ma zdolność sądową i procesową (art. 460 par. 1 KPC).

⁵ W przypadku osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej, status przedsiębiorcy przysługuje wszystkim wspólnikom. Oznacza to, że wobec zatrudnionych pracowników pracodawcą jest każdy ze wspólników, a nie spółka.

⁶ Występujący przeciwko spółce cywilnej pracownik powinien w pozwie wskazać jako stronę pozwaną nie tylko tę spółkę, ale także wszystkich wspólników.

⁷ Występując z powództwem przeciwko pracodawcy będącemu spółką cywilną pracownik powinien w pozwie oznaczyć jako stronę pozwaną nie tylko spółkę, ale także wszystkich wspólników.

⁸ I. Sąd Najwyższy podtrzymał pogląd według którego wyodrębniona jednostka organizacyjna spółki cywilnej zatrudniająca pracowników jest zakładem pracy w rozumieniu art. 3 KP i ma zdolność sądową oraz procesową (art. 460 § 1 KPC). II. Występujący przeciwko spółce cywilnej pracownik powinien w pozwie wskazać jako stronę pozwaną nie tylko tę spółkę, ale także wszystkich wspólników.

⁹ Spółka cywilna nie jest osobą fizyczną, nie ma osobowości prawnej, ani też żadnymi przepisami ustawowymi nie została jej przyznana zdolność prawna. Tym samym, nie ma ani zdolności sądowej, ani też procesowej.

¹⁰ Wspólnik spółki cywilnej nie jest legitymowany do dochodzenia wierzytelności wchodzącej w skład majątku wspólnego wspólników tej spółki.

¹¹ Wspólność łączna oznacza niepodzielność majątku oraz brak określenia wysokości udziałów przysługujących poszczególnym wspólnikom; każdy z nich jest współwłaścicielem majątku jako całości oraz każdej rzeczy i prawa wchodzących w jego skład. Przed rozwiązaniem spółki nie da się więc uzasadnić samodzielnej legitymacji wspólnika do żądania na własną rzecz wierzytelności objętej taką wspólnością. Byłoby to w istocie roszczenie ukierunkowane na powiększenie majątku odrębnego wspólnika. Artykuł 863 k.c. ma charakter imperatywny, wyłączający możliwość korekt ze strony wspólników, należy więc podzielić wyrażone w judykaturze stanowisko, że samodzielną legitymację do

Wyrok S.A. w Łodzi z 9.05.2017 r., I ACa 1431/16¹²

Wyrok S.N. z 20.05.2007 r., V CSK 132/07¹³

Wyrok S.A. w Krakowie z 13.02.2018 r., I ACa 960/17¹⁴

Wyrok S.N. z 28.10.2003 r., I CK 201/02¹⁵

Wyrok S.N. z 14.01.1997 r., I CKN 42/96¹⁶ z glosą M. Litwińskiej, „Przegląd Prawa Handlowego” 1997, nr 9

Wyrok S.A. w Katowicach z 14.03.2001 r., I ACa 1168/00¹⁷ z glosą P. Bielskiego, „Rejent” 2002, nr 4

Uchwała S.N. z 9.02.2007 r., III CZP 164/06¹⁸

---

dochodzenia na własną rzecz przypadającej mu części wierzytelności wspólnik spółki cywilnej uzyskuje dopiero po jej rozwiązaniu.

¹² 1. Ze względu na przewidzianą w art. 864 k.c. solidarną odpowiedzialność wspólników za zobowiązania spółki, w sprawie przeciwko wspólnikom spółki po stronie pozwanych zachodzi współuczestnictwo materialne, które nie jest jednak ani współuczestnictwem koniecznym, ani jednolitym w rozumieniu przepisów art. 72 § 2 i art. 73 § 2 k.p.c. Natomiast w sprawie, w której wspólnicy spółki cywilnej dochodzą wierzytelności wchodzącej w skład majątku wspólnego wspólników spółki cywilnej, po ich stronie zachodzi współuczestnictwo materialne konieczne w rozumieniu art. 72 § 1 pkt 1 i § 2 k.p.c., będące równocześnie współuczestnictwem jednolitym, o którym mowa w art. 73 § 2 k.p.c.

¹³ W przypadku zawiązania spółki prawa cywilnego funkcjonują równolegle obok siebie odrębne masy majątkowe należące do poszczególnych wspólników oraz spółki (wspólność łączna wspólników), przy czym ustawa nie wyklucza przesunięć majątkowych pomiędzy tymi masami. Zakazu takich przesunięć nie można też wyprowadzić z istoty spółki cywilnej, czy też szerzej z istoty stosunku zobowiązaniowego.

¹⁴ Spółka cywilna jest stosunkiem prawnym, zespołem wspólników, w której wielopodmiotowość powiązana jest wspólnością majątkową. Jej majątek, będąc współwłasnością łączną wspólników, opiera się na ich wzajemnym, szczególnym związku osobistym, który kształtuje umowę spółki. Majątek ten, jakkolwiek zachowuje odrębność obejmującą wniesione wkłady oraz uzyskane dochody, pod względem prawnym jest wspólnym majątkiem wspólników, objętym wspólnością łączną, decydującą nie tylko o jego odrębności ale *także niepodzielności do czasu trwania stosunku spółki*.

¹⁵ Pogląd, według którego odpowiedzialność wspólnika za zobowiązania spółki, nie rozciąga się na te zobowiązania, które powstały przed jego przystąpieniem do spółki, nie oznacza zwolnienia się takiego wspólnika wobec wierzyciela za zobowiązania, za które inny "wspólnik solidarny" niewątpliwie odpowiada (dług powstał w okresie jego udziału w spółce). Za zobowiązania powstałe w okresie przed przystąpieniem wspólnika do spółki wspólnik taki odpowiada na zewnątrz solidarnie z pozostałymi wspólnikami.

¹⁶ *Spełnienie świadczenia do rąk jednego ze wspólników spółki cywilnej stanowi należyte wykonanie zobowiązania, chyba że z treści umowy spółki, która jest dłużnikowi znana, wynika, iż wspólnicy uregulowali sposób prowadzenia spraw spółki oraz jej reprezentację w inny sposób niż to stanowi art. 865 i 866 KC.*

¹⁷ *Postanowienia umowy spółki, podobnie jak postanowienia innych umów, rodzą skutki inter partes. W stosunku do innych podmiotów mogą rodzić skutki prawne tylko wtedy, gdy podmioty te zostały poinformowane o treści umowy. Jest to tym bardziej istotne, że wspólnicy mogą w umowach spółki zawrzeć takie postanowienia, według których tylko nieliczne czynności, lub czynności o bardzo niskiej wartości należeć będą do zwykłych czynności spółki. Trudno wymagać od kontrahentów wspólników, by w każdym takim przypadku żądali umowy spółki, jej ewentualnych zmian i to nawet - w sytuacji, gdy dana czynność według obiektywnych kryteriów należy do zakresu zwykłych czynności.*

Uchwała 7 s. S.N. z 10.06.2011 r., III CZP 135/10¹⁹ z glosą G. Wolaka, „Monitor Prawniczy” 2012, nr 2

Wyrok S.N. z 16.05.2000 r., III CKN 599/98²⁰
Postanowienie S.N. z 6.04.2018 r., IV CSK 545/17²¹

Wyrok S.A. w Gdańsku z 17.03.2016 r., V ACa 761/15²²

Wyrok S.A. w Łodzi z 15.12.2015 r., I ACa 879/15²³

Wyrok S.N. z 17.09.2008 r., III CSK 119/08²⁴
Wyrok S.A. w Katowicach z 25.10.2017 r., I ACa 503/17²⁵

---

¹⁸ Przystąpienie nowego wspólnika do spółki cywilnej, w której wspólnikom przysługuje współwłasność łączna nieruchomości wymaga zachowania formy szczególnej obowiązującej przy przeniesieniu własności nieruchomości.

¹⁹ Jeżeli majątek wspólników spółki cywilnej obejmuje nieruchomość albo prawo wieczystego użytkowania, wystarczającą podstawą wykreślenia wpisu w księdze wieczystej wspólnika występującego ze spółki jest jego oświadczenie o wypowiedzeniu udziału w spółce, złożone na piśmie z podpisem notarialnie poświadczonym (art. 31 ust. 1 ustawy z 6.7.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, t.j. Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.).

²⁰ Wniosek o podział majątku wspólnego wspólników po rozwiązaniu spółki cywilnej ulega oddaleniu jako przedwczesny w razie stwierdzenia przez sąd, że wspólnicy nie zapłacili z majątku wspólnego długów spółki wobec osób trzecich.

²¹ 1. Złożenie wniosku o podział majątku wspólnego wspólników spółki cywilnej nie może wyprzedzać spłacenia długów spółki. 2. Użyte w art. 875 § 2 k.c. wyrażenie "po zapłaceniu długów spółki" może oznaczać tylko długi wobec osób nie będących wspólnikami spółki, jednakże orzeczenie to zapadło w odmiennym stanie faktycznym, mianowicie dług spółki wprawdzie odnosił się do wspólnika jako jej wierzyciela, ale jego wierzytelność nie powstała w związku z prowadzoną przez niego jednoosobowo - odrębnie w stosunku do działalności w formie spółki cywilnej - inną działalnością gospodarczą. Chodzi więc o długi ze stosunków "pozaspółkowych", a nie zobowiązania wspólników wynikające ze stosunku spółki.

²² Co do zasady, konsorcjum nie jest spółką cywilną, chyba że wolą stron ukształtowano je w ten sposób, że spełnia wymogi konstrukcyjne wyznaczające treść takiego stosunku prawnego, tj. istnieje przedsiębiorstwo, majątek wspólny, więzi organizacyjne i majątkowe wspólników.

²³ Istotą konsorcjum jest współdziałanie jego członków w celu osiągnięcia określonego celu gospodarczego. Jest to więc konstrukcja zbliżona do spółki cywilnej (art. 860 § 1 k.c.). *W stosunkach zewnętrznych należy więc przyjąć solidarną odpowiedzialność każdego z członków konsorcjum za zobowiązania zaciągnięte przez całe konsorcjum, przez jego lidera lub innego członka celem osiągnięcia założonego celu gospodarczego - odpowiednio do treści art. 864 k.c.*

²⁴ Jeżeli jeden z wykonawców (uczestników konsorcjum) umowy zawartej w wyniku udzielenia zamówienia publicznego zawarł umowę w podwykonawcę, któremu nie zapłacił wynagrodzenia, to odpowiedzialność wykonawców w stosunku do inwestora spełniającego to świadczenie na rzecz podwykonawcy jest solidarna (art. 141 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych, jedn. tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655 ze zm.).

²⁵ Przepis art. 141 p.z.p. kreuje odpowiedzialność solidarną członków konsorcjum wobec zamawiającego za wykonanie umowy i wniesienie zabezpieczenia należytego wykonania umowy. Żaden z przepisów Prawa zamówień publicznych nie przewiduje solidarności członków konsorcjum występujących jako wierzycieli.

Zadanie do przygotowania:

Właśnie złożyliście Państwo ślubowanie i uzyskaliście uprawnienie do wykonywania zawodu radcy prawnego. Wspólnie z trzema innymi osobami zamierzacie utworzyć spółkę cywilną, w której będziecie wykonywać zawód radcy prawnego. Proszę opracować projekt umowy spółki, z uwzględnieniem takich kwestii jak:

- *umowny zakaz konkurencji,*
- *zasady podejmowania uchwał,*
- *zasady reprezentacji,*
- *zasady uczestnictwa w zyskach i stratach,*
- *wskazanie umownych przyczyn rozwiązania spółki.*

(rozwiązania proszę przesłać na adres grzegorz.gorczyński@radcaprawny.gliwice.pl)